

К.А. Мадыханова*, э.ғ.к., доценті¹

Р.Б. Садыкова, э.ғ.к., доценті¹

А.И. Естурлиева, э.ғ.к., доценті²

Б.С. Саубетова, э.ғ.к., қауымд. профессор²

Алматы Менеджмент Университеті,

Ақтау қ., Қазақстан¹

Ш. Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технологиялар және инжиниринг университет,

Ақтау, Қазақстан²

* – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)

e-mail: dgkrivosheev@list.ru

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕКІНШІ ДЕҢГЕЙДЕГІ БАНКТЕРІНІҢ ВАЛЮТАЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАҒАЛАУДАҒЫ VAR МОДЕЛІ

Мақаланың мақсаты – «Value at Risk» (VAR) әдістемесін зерттеу, оның мәнін, түсінігін және қолданудың негізгі аспектілерін зерттеу. Бұл бақылаудың тек сандық өлшеуге болатын параметрлермен ғана мүмкін болатындығына байланысты. Ал ықтимал қаржылық шығындарды басқару, кәсіпорынның, атап айтқанда, екінші деңгейлі банктердің шығындарын өтеу резервтерін анықтау үшін тәуекелді сандық бағалау шұғыл қажет. Осылайша, мақалада қазақстандық коммерциялық банктердің (Еуразиялық банк» АҚ мысалында) валюталық тәуекелдерін бағалау үшін «Value at Risk» (VAR) әдістемесін пайдалану мүмкіндігі қарастырылған. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сәйкес Еуразиялық банктің ашық валюталық позициясының лимиті үшін VAR есебі ұсынылған.

Мақалада тәуекел деңгейін есептеу кезінде мемлекеттегі макроэкономикалық жағдай да ескеріледі, оның ішінде қарастырылып отырған кезеңдегі теңге бағамының өзгеру динамикасы. «Еуразиялық банк» АҚ кредит портфелінің валюталық тәуекелінің деңгейін талдағанда, ҚР Ұлттық Банктің талаптарына сәйкес Еуразиялық банктің ашық валюталық позициясының (ұзақ және қысқа) лимиті үшін VAR есептелді. Сонымен қатар, болашақта туындайтын қаржылық шығындар және залалдың максималды деңгейі анықталды, ал ол өз кезегінде есептелген лимиттен аспауы керек. Талдаудың нәтижесінде VAR валюталық тәуекелінің ашық валюталық позиция шегіндегі шекті рұқсат етілген мәні анықталып, есептеулер негізінде қорытынды жасалды.

Кілт сөздер: валюталық тәуекел, банк, валюталық тәуекелді басқару, әдіс, Тәуекелге ұшырайтын құн (VAR), лимит, ашық валюта позициясы, құбылмалылық, шекті құн, қолайлы валюталық тәуекел.

Ключевые слова: валютный, риск, банк, управление валютным риском, метод, Value at Risk (VAR), лимит, открытая валютная позиция, волатильность, предельная величина, допустимый валютный риск.

Keywords: currency risk, bank, currency risk management, method, Value at Risk (VAR), limit, open currency position, volatility, limit value, acceptable currency risk.

JEL classification: D 81

Кіріспе. Бұл тақырыптың өзектілігі мемлекеттегі қазіргі экономикалық және саяси жағдайдың Халықаралық Валюта нарықтарындағы тұрақсыз жағдаймен екендігіне байланысты. Бұл көптеген экономикалық құбылыстарға байланысты, олардың ішінде капитал қозғалысын нарықтандыруды, нақты уақыт режимінде трансшекаралық есептеулер жүргізуге мүмкіндік беретін жаңа ақпараттық технологиялардың пайда болуын, Халықаралық экономикалық байланыстардың кеңеюін, шетел валюталарын пайдаланумен банктік операциялардың едәуір ұлғаюына және т.б., байланысты болады.

Валюталық тәуекелді басқару қазіргі Екінші деңгейдегі банктердегі тәуекелдерді басқару жүйесінің маңызды элементі болып табылады. Екінші деңгейдегі банктер тәуекелдердің барлық түрлерін жеке-жеке және жиынтықта күнделікті бақылау үшін тәуекелдерді бағалаудың тиімді әдістерін қолдануы керек [1]. Сондықтан мақаланың мақсаты VAR моделін қолдана отырып валюталық тәуекелді бағалау болып табылады (ағылш. Value at risk) - тәуекелдің құндық өлшемі. Бұл тәуекелді басқару кезеңдерінің бірі ретінде ақшалай түрде шекті шығындар. Тәуекелдерді басқарудың маңызды міндеттерінің бірі-Банк жүргізетін операциялардың тәуекелдері мен шығындарын дұрыс бағалау. Сондықтан негізгі міндет қаржылық қызметті жүзеге асыратын екінші деңгейдегі банктердің ықтимал шығындарын өтеу ықтималдығы көрсетілген тәуекел капиталының мәнін анықтау болып табылады. Валюта бағамдарының құбылмалылығының артуы және

операциялар көлемінің ұлғаюы нәтижесінде банктердің валюталық тәуекелдері едәуір артады. Қазіргі жағдайда Қазақстанның Екінші деңгейдегі банктерінің валюталық тәуекелін басқару міндетінің өзектілігі объективті түрде артып келеді, осыған байланысты оны бағалау тиімділігі мен басқару жүйесін арттыру құралдарын таңдау әдістері ерекше қызығушылық тудырады.

Осыған байланысты Қазақстанның екінші деңгейдегі банктерінің валюталық тәуекелдерін бағалаудың барабар әдістерін таңдау және қолдану және оларды басқару процесін оңтайландыру міндеттері теориялық және практикалық қызығушылық тудырады.

Әдебиеттік шолу. Көптеген шетелдік ғалымдардың жұмыстары валюталық тәуекелдерді бағалау мәселелеріне, соның ішінде VAR әдістемесі аясында арналған. VAR (Value at risk) әдісі нарықтық тәуекелдерді талдаудың негізі болып табылады. Әр түрлі уақыт аралығындағы бағалы қағаздар құнының деңгейінің өзгеру бағыттарын талдай отырып, банк портфелінің кешені бойынша және әртүрлі қаржы құралдарын қолдану шеңберінде ықтимал залал анықталады. Бұл әдісті бірінші болып J. Morgan қарастырды өзінің «Credit Metrics» мақаласында [2].

В.Т. Севрук өз кітабында нарықтық тәуекелдің құрамдас бөлігі ретінде пайыздық тәуекелдерді, қор және валюталық тәуекелдерді зерттейді [3].

Пайыздық тәуекел мөлшерін өлшеу кезінде модельдер жиі қолданылады:

Value-at-Risk (VAR) Hanley M. «Integrated Risk Management» [4];

Gar-талдау (гэр-талдау). С.Р. Демидов және А.А. Годин бойынша ол айдан тоқсанға дейінгі қысқа уақыт үшін көрнекі модель ретінде қолданылады. «Банктік тәуекелдер және оларды басқару әдістері» [5];

Ол құрал-саймандардың ұзақтығын есептеу кезінде жасалады және бір жылға пайыздық тәуекелдерді бағалау процесінде қолданылады [6].

А.В. Белякова ресейлік банктердің тәжірибесінде кездесетін тәуекелдің ең негізгі түрлері-несиелік тәуекел [7]. Олар қарыз алушының несиені толық қайтару немесе қайтармау ықтималдығымен байланысты емес уақытында.

M. Hanley әзірлеген күннің соңындағы ең қатаң күнделікті тәуекелді бағалау-белгілі бір компанияның активтерін ең төменгі нарықтық бағамен бағалау [4].

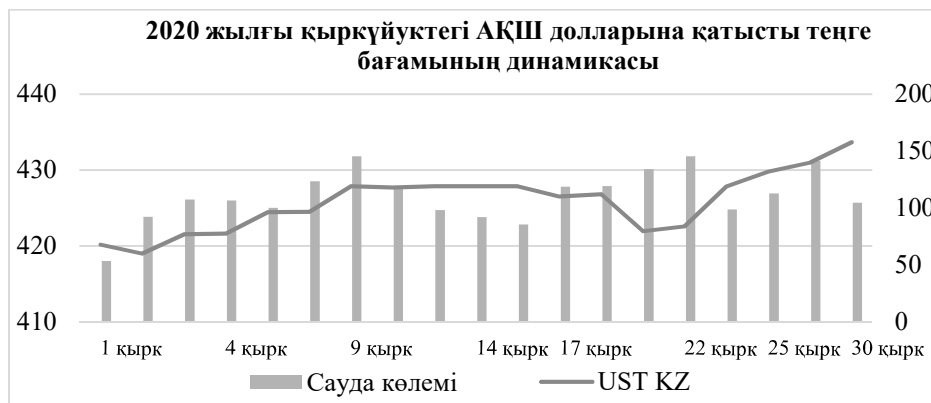
A. Saunders-тың айтуынша, банктер баланстың негізгі баптарының, көбінесе бағалы қағаздар портфелі ұсынатын активтердің мөлшерінің өзгеруіне байланысты тәуекелдерге байланысты нарықтық тәуекелдерге ұшырайды. Сондай-ақ негізгі капиталдың құнын анықтау активтердің нарықтық құнын бағалаумен өзара байланысты тәуекелдің негізгі себептері болуы мүмкін [9].

Көптеген ғылыми жұмыстар валюталық тәуекелдерді бағалау және басқару мәселесінің жекелеген аспектілерін зерттеуге, атап айтқанда қаржылық-экономикалық ақпаратты болжау модельдерін жасауға бағытталған. Солардың ішінде Солодовтың белгілі Value at Risk (VAR) техникасын атап өткен жөн [10].

Негізгі бөлім. Халықаралық банк бизнесінің қазіргі заманғы саласында банктік (оның ішінде валюталық) тәуекелдерді мониторингтеу саласында «Value at Risk» (VaR) тәуекелін есептеу және реттеу әдістемесін қолдану кең таралған,

Тәуекелді есептеу және реттеу әдістемесі «Тәуекелдегі мән» (VAR) аудармада «тәуекелдің құндық өлшемі» дегенді білдіреді [3]. Есептеудің бұл әдістемесі зерттеу кезінде берілген уақыт ішінде банктің валюта портфелінің құнындағы мүмкін болатын қаржылық шығындарды бағалауға мүмкіндік береді. Зерттелетін уақыт артта қалуы 1 күннен бірнеше айға дейін болуы мүмкін. Талдау кезінде шарттың орындалу шындығына назар аударылады: ықтимал нақты шығындар нарықтық жағдай қолайсыз болған жағдайда есептелген жоғарғы лимиттен аспауы керек. Сондықтан, Тәуекелдегі мән әдісі нарықтық факторларды белгіленген ықтималдық деңгейімен белгіленген уақыт аралығына бөлу кезінде валюталық операциялар бойынша ықтимал максималды шығындар деңгейін есептеуге мүмкіндік береді.

Осы баптың шеңберінде АҚ «Еуразиялық банк» мысалында валюталық тәуекелдерді бағалау үшін VAR есебі ұсынылған. Кез келген банктің валюталық тәуекелін дұрыс есептеу және реттеу үшін елдегі макроэкономикалық жағдайды, банк секторының дамуының негізгі индикаторларын, ақша және валюта нарықтарының динамикасын ескеру маңызды екені анық. 1 - суретте 2020 жылғы қыркүйектегі теңге бағамының өзгеру динамикасы көрсетілген (өйткені АҚ «Еуразиялық банк» мысалында валюталық тәуекелдерді бағалау үшін VAR есебі 2020 жылғы маусымнан қыркүйекке дейінгі кезеңге қатысты 2020 жылғы қыркүйекке назар аударып отырып жүргізілгендіктен, теңге бағамының динамикасы да талданатын осы кезеңде қаралады).

1-сурет. 2020 жылғы қыркүйектегі АҚШ долларына қатысты теңге бағамының динамикасы*

* Автор дереккөз негізінде құрастырған [4]

1-суретте көрсетілгендей, қазақстандық ұлттық валюта (теңге) 2020 жылғы қыркүйекте АҚШ долларына қатысты 11,71 теңгеге әлсіреп, орташа айлық айырбас бағамын 423,85 теңгеге құрады [3]. Демек, ұзақ мерзімді перспективада көрсетілген валюта бағамының өсу тенденциясы кезінде Банк ашық ұзақ валюталық позицияда болғаны жөн. Керісінше, шетел валютасы бағамының төмендеу динамикасы байқалған кезде, банк кіріс алу үшін ашық қысқа Валюталық позицияда болған жөн.

01.06.2020 жылдан бастап 30.09.2020 жылға дейінгі кезеңде АҚ «Еуразиялық банк» кредиттік портфелінің валюталық тәуекел деңгейіне талдау жасайық, себебі банк активтерінің негізгі бөлігі сол кезеңде шетел валютасында орналастырылған, талдау практикалық маңыздылығын білдіреді [5].

Сондай-ақ, 4 айлық байқау кезеңінің шетел валютасы бағамының динамикасы деректері бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚР ҰБ) талаптарына сәйкес Еуразиялық Банктің ашық валюталық позициясының (ұзын және қысқа) лимиті үшін VAR деңгейін есептейміз.

01.06.2020 жылдан бастап 30.09.2020 жылға дейінгі 4 айлық кезеңдегі шетел валютасы бағамының өзгеруі жөніндегі деректер негізінде VAR бойынша есептік деректер 1-кестеде келтірілген.

1-кесте

01.06.2020-30.09.2020 жылдар аралығында АҚ «Еуразиялық банк» лимиттері бойынша VAR есебі (мың. теңге)*

№	Атауы	Көрсеткіштер	USD	EURO	RUB
1	Банктің меншікті капиталы 30.09.20 ж.	110612480			
2	USD бойынша ашық валюталық позиция бойынша ҚР ҰБ лимиті	2780 863			
3	EURO бойынша ашық валюталық позиция бойынша ҚР ҰБ лимиті	2780 863			
4	RUB (қысқа) бойынша ашық валюталық позиция бойынша ҚР ҰБ лимиті	1390 431			
5	01.06.2020-30.09.2020 ж. кезеңіндегі деректер бойынша тәуліктік құбылмалылық		0,001223	0,007482	0,001721
6	Var-ашық позицияға ҚР ҰБ лимиті бойынша бір күндегі шығындар (мың тг)		5 596	34 226	3 936
7	01.06.2020-30.09.2020 ж. деректері бойынша айлық құбылмалылық		0,005606	0,034286	0,007886
8	Var-ашық позицияға ҚР ҰБ лимиті бойынша бір айдағы шығындар (мың тг)		25 643	156 842	18 037

* Дереккөз негізінде құрастырылған [6]

Еуразиялық Банктің ашық валюталық позициясының (ұзын және қысқа) лимиті «А» - дан төмен емес тәуелсіз рейтингі бар елдердің шетел валюталары бойынша ҚР ҰБ талаптарына сәйкес есептелген (меншікті капитал мөлшерінің 30%). АҚ «Еуразиялық банк» меншікті капиталының шамасы 30.09.20 жылға – 110 612 480 мың теңгені құрады. Демек, ҚР ҰБ талаптарына сәйкес АҚШ доллары бойынша ашық валюталық позицияның (ұзақ және қысқа) лимиті-2 780 863 мың теңгені

құрайды. 1-кестеден айлық стандартты ауытқу деректерін ескере отырып, ҚР ҰБ лимиттеріне сәйкес ашық валюталық позиция бойынша бір айдағы ықтимал шығындар 25 643 мың теңгені құрайды.

Бұдан әрі Еуразиялық банктің 25.09.2020 жылға арналған АҚШ доллары бойынша ашық валюталық позициясы (ұзын және қысқа) бойынша VAR есебін жүргіземіз.

Тәулігіне оқу курсы (24.09.2020 ж. қатысты) АҚШ доллары бойынша 0,13 теңгеге және EURO бойынша - 0,15 теңгеге өсті. Шетел валюталары бағамдарының осындай өзгерістерімен қайта бағалау кезінде валюта бойынша қысқа позиция талданатын банкке шығын әкеледі, ал ұзақ валюталық позиция, керісінше, кіріс әкеледі.

25.09.2020 Ж. АҚШ доллары бойынша Еуразиялық банктің активтері мен міндеттемелері бойынша валюталық позициясы қысқа болды, EURO-позициясы ұзақ болды. АҚШ доллары бойынша var және 25.09.2020 жылға арналған EURO бойынша есептік деректер 2-кестеде келтірілген.

2-кесте

25.09.2020 жылға арналған АҚ «Еуразиялық банк» лимиттері бойынша VAR есебі*

№	Атауы	теңге	доллар	евро
1	ҚР ҰБ есеп курсы 24.09.2020 ж.		426,19	496,26
2	ҚР ҰБ есеп курсы 25.09.2020 ж.		426,32	496,41
3	Активтер мен міндеттемелер бойынша ашық валюталық позиция 25.09.20 USD бойынша қысқа	-2 124 726 000		
4	Активтер мен міндеттемелер бойынша ашық валюталық позиция 25.09.20 Euro бойынша ұзақ	6 702 000		
5	01.06.2020-30.09.2020 ж. деректері бойынша күнделікті құбылмалылық		0,00122324	0,0074818
6	VAR-ашық позиция бойынша бір күндегі шығындар		-3 955 054	82 485

* Дереккөз негізінде автормен құрастырылған [7]

Ашық валюталық позицияның осы лимиті бойынша валюталық тәуекелдің тәуліктік шекті жол берілетін мәнінің VAR 3 701 410 теңгені құрайды.

Демек, Еуразиялық банктің 25.09.2020 жылға арналған шығыны АҚШ доллары бойынша қысқа ашық валюталық позицияға байланысты баламасында 3 955 054 теңгені құрайды. Еуразиялық банктің валюталық тәуекелінің тәуліктік шекті жол берілетін мәнінің 25.09.2020 жылдан асуы ашық валюталық позиция лимитінің шекті мәнінен асып кету себебінен болғанын атап өткен жөн.

Банктің кредиттік портфелі үшін валюталық тәуекелдің var - 2020 жылғы қыркүйектегі орташа айлық көрсеткіштер бойынша АҚШ долларымен есептейміз. Еуразиялық банктің АҚШ долларындағы кредиттік портфелінің орташа айлық мәні 6 872 800 мың теңгені құрады (3-кесте).

3-кестенің есептеулеріне сәйкес Еуразиялық банктің шетел валютасы бағамының өзгеруінен бір ай ішінде ықтимал шығыны АҚШ долларындағы кредиттер бойынша 63 375 мың теңгені және EURO-дағы кредиттер бойынша 3 340 мың теңгені құрайтыны анық.

3-кесте

01.06.2020-30.09.2020 жылдар аралығындағы кезеңде АҚ «Еуразиялық банк» кредиттік портфелі бойынша VAR есебі*

№	Атауы	Көрсеткіштер KZT (мың.тг)	USD бойынша	EURO бойынша	RUB бойынша
1	2	3	4	5	6
1	Клиенттерге кредиттер тек АҚШ долларымен (теңгелік баламада)	6 872 800			
2	Қысқа мерзімді несиелер (1 жылға дейін)	901 800			
3	Ұзақ мерзімді несиелер (1 жылдан астам)	5 971 000			
4	Клиенттерге еуромен берілген кредиттер (теңгелік баламада)	59 214			
5	01.06.2020-30.09.2020 ж. деректері бойынша күнделікті құбылмалылық		0,00122324	0,007482	0,001721
6	VAR - клиенттердің кредиттері бойынша бір күнді шығындар (мың теңге)		13 830	729	

1	2	3	4	5	6
7	01.06.2020-30.09.2020 ж. деректері бойынша айлық құбылмалылық		0,00560559	0,034286	0,007886
8	VAR-клиенттердің кредиттері бойынша бір айдағы шығындар (мың теңге)		63 375	3 340	

* Жүргізілген есептеулер негізінде жасалды

Есептеулерден түсінікті болғандай, Еуразиялық банк Банктің ашық валюталық позициясы бір айдағы рұқсат етілген валюталық тәуекелге сәйкес келетін ашық позиция шамасынан аспауы үшін кредиттік ресурстарды ұлттық валютада неғұрлым сенімді орналастыруы тиіс.

Қорытынды. Валюталық тәуекелді басқару процесінде Екінші деңгейдегі банктер валюталық тәуекелді құндық бағалауға – VAR (value at risk) маңызды орын беруі қажет. Бұл қаржылық тәуекелдерді дұрыс бағалау мәселесін шешіп қана қоймай, іс жүзінде олардың деңгейін және банктер жүргізетін операциялар нәтижесінде келтірілген шығындар көлемін анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен, Қазіргі банктік тәжірибеде валюталық тәуекелдерді сақтандырудың әртүрлі әдістері қолданылатыны анық. АҚ «Еуразиялық банк» мысалында валюталық тәуекелдерді басқарудың статистикалық талдауы жүргізілді. АҚ «Еуразиялық Банк» валюталық тәуекелдерді басқару валюталық операцияларға лимиттерді: қарсы әріптестермен операцияларға лимиттерді, құрал-саймандар лимиттерін, әр күнге лимиттерді белгілеу жолымен жүзеге асырылады, сондай-ақ әртүрлі валюталар бағамдарының корреляциясын бағалау жүргізіледі [8].

Мақала аясында валюталық тәуекелдерді төмендету әдістерінің бірі - нарықтық факторларды белгіленген ықтималдық деңгейімен келісілген уақыт аралығына бөлу кезінде валюталық операциялар бойынша ықтимал максималды шығындар деңгейін есептеуге мүмкіндік беретін Value at Risk - әдісі де есептелген:

1) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚР ҰБ) талаптарына сәйкес Еуразиялық Банктің ашық валюталық позициясының (ұзын және қысқа) лимиті үшін 4 айлық байқау кезеңінің шетел валютасы бағамының динамикасы деректері бойынша және бір банктік күн - 25.09.2020 жылғы мысалында var деңгейі;

2) 2020 жылғы қыркүйектегі орташа айлық көрсеткіштер бойынша банктің АҚШ долларындағы кредиттік портфелі үшін валюталық тәуекелдің var деңгейі.

Осы есептеулер негізінде түйіндеме: Банктің ашық валюталық позициясы бір ай ішінде рұқсат етілген валюталық тәуекелге сәйкес келетін ашық позицияның шамасынан аспауы үшін Еуразиялық банкке сенімділік және өтімділікті сақтау тұрғысынан кредиттік ресурстарды ұлттық валютада орналастырған жөн.

Қазіргі кезеңде валюта бағамы мен ресурстардың барлық түрлеріне бағаның күрт өсуіне байланысты банк операцияларының саны өсті, нәтижесінде банктік қаржылық тәуекелдердің көлемі өсті. VAR қолдану өзін банк саласындағы қаржылық тәуекелдерді бағалаудың және басқарудың ең тиімді құралы ретінде көрсетті. Алайда, одан әрі ғылыми зерттеулер жүргізу қажет, атап айтқанда, коммерциялық банктерде туындайтын тәуекелдердің барлық көлеміне тұрақты мониторинг жүргізу және бағалау үшін екінші деңгейдегі банктер үшін қолданылатын теңдестірілген көрсеткіштер жүйесін әзірлеу қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. К вопросу конкурентоспособности банковской системы Казахстана / Байтоков М.У. // Банки Казахстана. – 2020. – №1. – С. 9-17
2. J.P. Morgan. Introduction to CreditMetrics. New York: April 2, 2019. – <http://homepages.rpi.edu/~guptaa/MGMT4370.09/Data/CreditMetricsIntro.pdf>
3. Севрук В.Т. Банковские риски. – М.: Дело Лтд, 2018. – 343 с.
4. Hanley M. Integrated Risk Management, London, LLP, 2020. https://www.researchgate.net/publication/228216337_Business_Risk_Management_in_Government_Pitfalls_and_Possibilities
5. Демидов С.Р., Годин А.А. Банковские риски и методы управления ими: Монография. – М.: ВГНА Минфина России, 2019. – 126 с.
6. Зверев О.А. Современные инновации в области организационно-экономического развития коммерческого банка. – М.: Палеотип, 2018. – 234 с.

7. Белякова А.В., Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования. – М.: Издательская группа «БДЦ-пресс», 2020. – 256 с.
8. Saunders, A. Credit Risk Measurement: New Approaches to Value-at-Risk and other Paradigms / A. Saunders, L. Allen. – 2nd ed. – New York: Wiley Finance, 2021. – 319 p.
9. «Основы финансового риск-менеджмента»: учебник и учебное пособие // Солодов А.К. – М.: Издание Александра К. Солодова. – 2019. – 286 с.
10. Текущее состояние банковского сектора / Национальный Банк Республики Казахстан. // www.nationalbank.kz/_01.11.2021.pdf. – 2021. – 17 ноября.
11. Содержание, оценка и современные методы управления рыночными рисками в российских коммерческих банках, Мешкова Е.Д. – диссертация на соискание ученой степени к.э.н., М. – 2021. – 256 с.
12. Пресс-релиз № 15 «О ситуации на финансовом рынке» от 13.11.20 г. Национальный Банк Республики Казахстан // [www/nathionalbank.kz](http://www.nathionalbank.kz). – 2020. – 13 ноября
13. Бухгалтерский баланс. Отчёт о прибылях и убытках АО «Евразийский банк» за 1,2,3 квартала 2020 года. – <https://eubank.kz/about/statistical-reports/>
14. Риск-менеджмент. Методы оценки риска: учебное пособие / В.М. Картвелишвили, О. А. Свиридова. – Москва: ФГБОУ ВО «РЭУ им. Г.В. Плеханова», 2017. – 120 с.
15. О Банке АО «Евразийский банк». – <https://eubank.kz/about/> (өтініш берілген күні 19.09.22)

REFERENCES

1. K voprosu konkurentosposobnosti bankovskoy sistemy Kazahstana / Baytokov M.U. // Banki Kazahstana. – 2020. – № 1. – S. 9-17 [in Russian].
2. J.P. Morgan Introduction to CreditMetrics. New York: April 2, 2019. – <http://http://homepages.rpi.edu/~guptaa/MGMT4370.09/Data/CreditMetricsIntro.pdf>
3. Cevruk B.T. Bankovskie riski. – M. Delo Ltd. – 2018. – 343 s. [in Russian].
4. Hanley M. Integrated Risk Management, London, LLP, 2020. – https://www.researchgate.net/publication/228216337_Business_Risk_Management_in_Government_Pitfalls_and_Possibilities.
5. Demidov C.R. Godin., A.A. Bankovskie riski i. metody upravleniya imi: Monografiya. – М.: BGNA Minfina Rossii, 2019. – 126 s [in Russian].
6. Zverev O.A. Sovremennye innovatsii v oblasti organizatsionno- ehkonomicheskogo razvitiya kommercheskogo banka. – М.: Paleotip, 2018. – 234 s. [in Russian].
7. Belyakova A.B. Bankovskie riski: problem ucheta, upravleniya i regulirovaniya. – М.: Izdatelskaya gruppa «BDTS.precc», 2020. – 256 s. [in Russian].
8. Saunders A. Credit Risk Measurement: New Approaches to Value-at-Risk and other Paradigms - A. Saunders, L. Allen. – New York: Wiley Finance, 2021. – 319 p.
9. «Osnovy finansovogo risk menedzhmenta»: uchebnik i uchebnoe posobie // Solodov A.K. – М.: Izdanie Aleksandra K. Solodova. – 2019. – 286 s. [in Russian].
10. Tekushchee sostoyanie bankovskogo sektora / Natsionalnyy Bank Respubliki Kazahstan // www.nationalbank.kz/_01.11.2021.pdf – 2021. – 17 noyabrya [in Russian].
11. Soderzhanie otsenka i sovremennye metody upravleniya rynochnymi riskami v rossiyskih kommercheskih bankah, Meshkova E.D. – dissertatsiya na soiskanie uchenoy stepeni k.e.n., М. – 2021. – 256 s. [in Russian].
12. Press-reliz № 15 «O situatsii na finansovom rynke» ot 13.11.20 g. Natsionalnyy. Bank Respubliki. Kazahstan // www/nathionalbank.kz – 2020. – 13 noyabrya [in Russian].
13. Buhgalterskiy balans. Otchet o. pribylyah i ubytkah АО «Evraziyskiy bank» za. 1, 2, 3 kvartaly 2020 goda. – <https://eubank.kz/about/statistical-reports/> [in Russian].
14. Risk-menedzhment. Metody otsenki riska: uchebnoe posobie / V.M. Kartvelishvili, O.A. Sviridova. – Moskva.: FGBOU VO «REU im G.V. Plekhanova», 2017. – 120 s [in Russian].
15. O Banke АО «Evraziyskiy bank». – <https://eubank.kz/about/> [in Russian].

Мадыханова К.А., Садыкова Р.Б., Естурлиева А.И., Саубетова Б.С.

МОДЕЛЬ VAR В ОЦЕНКЕ ВАЛЮТНЫХ РИСКОВ БАНКОВ ВТОРОГО УРОВНЯ КАЗАХСТАНА

Аннотация

Цель управления заключается в том, что оно возможно только над тем, что можно количественно измерить. Для управления возможными потерями и определения резервов для страхования потерь остро необходима количественная оценка риска.

В статье раскрыто понятие «Value at Risk», освещены вопросы возможности применения методики Value at Risk (VaR) для оценки валютных рисков казахстанских коммерческих банков (на примере АО «Евразийский банк»). Представлен расчет VAR для лимита открытой валютной позиции Евразийского банка согласно требованиям Национального Банка Республики Казахстан. Определены возможные финансовые потери. Поэтому при анализе расставляются акценты, реальность выполнения условия, предельный уровень убытков, которые не должны превысить рассчитываемый лимит.

В статье при расчете уровня риска учитывается также макроэкономическая ситуация в государстве, в том числе динамика изменения курса тенге за рассматриваемый период. Составлен анализ уровня валютного риска кредитного портфеля АО «Евразийский банк». Рассчитан уровень VAR для лимита открытой валютной позиции (длинной и короткой) Евразийского банка в соответствии с требованиями Национального Банка Республики Казахстан. Определено предельно допустимое значение валютного риска VAR по лимиту открытой валютной позиции. Подведено резюме на основе расчетов.

Madykhanova K., Sadykova R., Yesturliyeva A., Saubetova B.

THE VAR MODEL IN ASSESSING THE CURRENCY RISKS OF KAZAKHSTAN'S SECOND-TIER BANKS

Annotation

The purpose of management is that it is possible only over what can be quantified. Quantitative risk assessment is urgently needed to manage possible losses and determine reserves for loss insurance.

The article reveals the concept of «Value at Risk», highlights the issues of the possibility of using the Value at Risk (VaR) methodology to assess the currency risks of Kazakhstani commercial banks (using the example of JSC «Eurasian Bank»).

The calculation of VAR for the limit of the open currency position of the Eurasian Bank according to the requirements of the National Bank of the Republic of Kazakhstan is presented. Possible financial losses have been identified. Therefore, the analysis focuses on the reality of fulfilling the condition, the maximum level of losses that should not exceed the calculated limit.

When calculating the risk level, the article also considers the macroeconomic situation in the state, including the dynamics of changes in the tenge exchange rate for the period under review. The analysis of the level of currency risk of the loan portfolio of JSC «Eurasian Bank» has been compiled. The VAR level is calculated for the limit of the open currency position (long and short) of the Eurasian Bank in accordance with the requirements of the National Bank of the Republic of Kazakhstan. The maximum permissible value of currency risk VAR for the limit of an open currency position has been determined. A summary based on calculations is summarized.

